

בראשית

גליון 61 התשע"ד

שבת שלום
ומבורך!

בשם ה' נעשה ונצליח

עזרי נעם ה' עושה שנים וארץ

אשכול יוסף

חידושים נפלאים ועונג שבת בפרשת השבוע

מאת הצב"י רבי יוסף חי סימן טוב שליט"א מוה"ס "כרם יוסף"
ראש ישיבת המתמידים "אור התורה" ליומי דפגרא לצעירים מצטיינים ירושלים ת"ו

בברכת מרנן ורבנן רבותינו הגאונים ראשי הישיבות, הגאון הגדול רבי **נושה צדקה** שליט"א ר"י "פורת יוסף" והגאון הגדול רבי **דוד כהן** שליט"א ר"י "חברון"

לקיים בנו חכמי ישראל - דברי תורה והשיעורים הנמסרים מתוך הגליון "אשכול יוסף" מוקדשים לרפואתו השלימה והקרובה של מורנו ורבינו ועט"ר מרן פוסק הדור הראש"ל רבינו **חיים עובדיה יוסף** שליט"א בן גורג'יה אחינו בית ישראל בכל אתר ואתר מתבקשים להנשיך להתחזק ולהעתיר בתפילות ותחנונים לרפואתו השלימה של מרן שליט"א

ליישוב א'

רק ממתן תורה פושעי ישראל שבים בתשובה על פתח גיהנום נראה ליישב בס"ד דאכן קודם מתן תורה לא היה חילוק בין פושעי ישראל לבין פושעי עכו"ם, דאצל כולם היה היצר בוער כל כך עד שאפילו על פתחו של גיהנם לא היו שבים בתשובה, וגם לא היה שייך סברא זו שריקנים מלאים מצוות כרימון, אבל אחרי מתן תורה התחדש דבר נשגב זה בישראל שקיבלו את התורה.

דהנה מפורסמים **דברי רבותינו** (מסכת קידושין ל:) שהתורה היא תורת התבלין ותרופה ליצר הרע, ובודאי גדול כח לימוד תורה מזמן מתן תורה שנצטוו בה יותר ויותר מלפני מתן תורה, ועוד שגדול המצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה (קידושין ל:). ועוד מסתבר שרק ממתן תורה שנצטוו בה התחדש שהתורה היא תרופה ליצר הרע, ועל כן ממתן תורה שכל ישראל קיבלוה אפילו ריקנים שבה מלאים מצוות כרימון, ועל פתח גיהנם שבים.

ליישוב ב'

שנה ופירש אינו שב בתשובה אפילו על פתח גיהנם

ע"ל על פי מה שביאר **בערבי נחל** (פנחס פנחס) בשם **המהרש"א** (נתיב אגדות) שרשעים אינם חוזרים בתשובה אפילו על פתחו של גיהנם, משום שהרשע מחזיק את עצמו לצדיק, ואפילו כשמביאין אותו לפתח גיהנם עדיין אומר בליבו שהוא צדיק.

והנה כל זה שייך יותר דוקא במי ששנה ופירש, או שיש לו איזה אחיזה בידעית התורה שאז מגלה פנים בתורה שלא כהלכה להביא ראיות ולהצדיק דרכיו ומעשיו הרעים, ולפי זה יש לומר שכוונת הכתוב כאן על אחד כזה ששנה ופירש שתשוקת היצר הרע בו להסיתו ולהדחיו ומושל בו גם בפתחו של גיהנם. אבל מי שלא שנה מעולם ואין לו חלק בפלול התורה, הוא יותר מכיר שהוא רשע, ולכך מסוגל לשוב בתשובה על פתחו של גיהנם.

וזה כעין יסוד מאמר חז"ל (פסחים מט:). ששנה ופירש קשה שנאתו לתלמידי חכמים יותר מאומות העולם ועמי הארץ. והיינו כאמור שיש לומר שאותו ששנה ופירש מטהר ומתרחץ שנאתו לת"ח, כאילו ח"ו זה מותר ומצוה לשנאתם וכאמור.

"הלא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ ואליד תשוקתו ואתה תמשול בו" (ד' ו')

בפרשתנו משמע שפושעי ישראל לא שבים בתשובה אפילו על פתח גיהנם, וקשה דבגמרא איתא שרק עכו"ם לא שבים על פתח גיהנם?

מן הכתוב בפרשתנו "לפתח חטאת רובץ" יש רמז לגיהנם מן התורה, וכן פירש רש"י "לפתח חטאת רובץ" לפתח "קברד" הטאך שמור. ואונקלוס וכן יונתן בן עוזיאל תירגמו, אם תיטיב מעשיך יסלח לך הטאך, ואם לא תיטיב מעשיך בעולם הזה "ליום הדין הגדול הטאך נשמר להפרע ממך אם לא תשוב".

בספר מגדים חדשים (נפגשמן) להגאון רבי **דוד יואל ווייס** שליט"א מקשה על מה שכתב כאן הכלי יקר שמכאן יש סמך לדברי חז"ל **במסכת עירובין** (ט). שאמרו שהרשעים אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרים בתשובה. כי פתחו של גיהנם נקרא "פתח חטאת" כי הוא פתח ומקור נפתח לחטאת ולנדה ואפילו בזמן שירבץ האדם לפתח חטאת דהיינו פתחא של גיהנם מכל מקום "אליך תשוקתו" של היצר הרע ולא תפסק תשוקתו.

וקשה שמדברי **הכלי יקר** משמע שגם על פושעי ישראל נאמר שאינם שבים בתשובה ואפילו על פתחו של גיהנם, והרי **בגמרא בעירובין** (ט) איתא להדיא דכל זה נאמר דוקא בפשעי עכו"ם אבל לא בפשעי ישראל, וכדאמר ריש לקיש עצמו שפשעי ישראל אין אור גיהנם שולטת בהן קל וחומר ממזבח הזהב, מה מזבח הזהב שאין עליו אלא כעובי דינר זהב, עמד כמה שנים ולא שלטה בו האש, פושעי ישראל שמליאין מצות כרימון על אחת כמה וכמה. ושכן מבואר גם ב**ירושלמי** (נחמ"א פ"ה ה"א) שדוקא פושעי עכו"ם אינם שבים בתשובה ואפילו על פתחו של גיהנם?

מי שמבעט בייסורים אינו שב בתשובה אפילו על פתח גיהנם

המאירי (ערוזין יט.) כתב: לעולם לא יהא אדם בועט אחר עונשיו של הקב"ה אלא יהא מצדיק עליו את דינו ויהא משבח את השם על יושר משפטיו ולא עוד אלא שיהא דומה בעיניו כמי שמקריב קרבן, וכל מי שעושה כן אף בשעת מיתה מתכפר לו "ועליהם אמרו פושעי ישראל אין אור של גיהנם שולטת בהם". ואם בועט בייסוריו ומת לו בביעוטו אין לו כפרה עולמית "ועליהם נאמר שאפילו בפתחה של גיהנם אין חוזרים בתשובה".

ומבואר בדבריו שיסוד החילוק אינו בין ישראל לעכו"ם, אלא בין מי שמעט בייסורים לבמי שאינו מבעט בייסורים, ולפי זה לא קשה כי יש לומר שהפסוק כאן מדבר על ישראל שמבעט בייסורים ח"ו.

ונראה בפשיטות שהמאירי למד זאת מהמקרא שממנו למדו בגמרא שעל פתח גיהנם שבים בתשובה שנאמר "עוברי בעמק הבכא" "עוברי" אלו שעוברים על רצון הקב"ה, "עמק" שמעמיקין להם גיהנם, "הבכא" שכשמגיעים לפתח גיהנם בוכין ומורידין דמעות כמעין, "גם ברכות יעטה מורה" שמצדיקין עליהם הדין. ומבואר דפסוק זה משמע לגמרא דוקא באלו שמיד בוכין ומצדיקין עליהם את הדין שהם שבים בתשובה על פתח גיהנם.

והנה מה שבגמרא תלו את החילוק בין ישראל לעכו"ם, היינו דסתם ישראל אינם מבעטים ביסורים, וכמו שרואים בעליל אפילו אצל פושעי ישראל, שאדרבה ואדרבה דוקא בעת כאב ומכאוב וייסורים הם שבים בתשובה, ומרבים בצדקות ומעשים טובים, וממילא על זה נאמר שאפילו ריקנים שבך מלאים מצוות כרימון, היינו שאינם מבעטים בייסורים ועל ידי זה מלאים מצוות כרימון, אבל הגויים רגילים לבעט בייסורים, וכמו שמצינו (ע"ז ג.) שלעתיד לבוא הקב"ה מנסה את האומות במצות סוכה, ובשעה שמקדיר עליהם חמה כל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא, אבל ישראל כשיוצאים מן הסוכה יוצאים בצער גדול ומנשקים דפנות הסוכה ומצטערים שלא יכולים עוד לישוב בה.

ומתוך זה עלה לי כעת בס"ד יישוב נפלא ואמיתי למה שאנו מבקשים בליל ראש השנה שנהיה מלאים מצוות כרימון, והעולם מקשים דבקשה זו אינה מובנת, שהרי אפילו ריקנים שבישראל מלאים מצוות כרימון, (והלאכמי צה נכמה ייזונים נאשכול יוסף על המועדים כמ"י). ולאור האמור מיושב היטב, דאדרבה ואדרבה, אין הבקשה שנהיה מלאים במצוות עשה וכדומה, אלא כל הבקשה כאמור, שחלילה לא נבעט בייסורים, שזה הכוונה שאפילו ריקנים מלאים

מצוות כרימון, שאפילו מי שהוא פושע גדול אם אינו מבעט בייסורים, על ידי זה מלא מצוות כרימון, ובקשה גדולה היא זו שלא לבעט בייסורים, ולא להתרעם ח"ו על מידותיו של הקב"ה, דזה ניסיון גדול ועצום. ועל פי זה מובן גם הטעם שמבקשים על זה בר"ה דוקא, כי אז נגזר על האדם אם ובמה וכמה יתיישר ח"ו.

🕊️ **יישוב ד'** 🕊️

פושעים וגמורים שאין להם חלק לעוה"ב לא שבים בפתח גיהנם

בספר **מגדים חדשים** מיישב על פי מה שכתב **המהרש"א** (ערוזין יט.) שבמסכת ראש השנה (י.) מעמידה הגמרא את הפסוק "ויצאו ויראו" שממנו למדו פושעים אפילו על פתח של גיהנם אינם שבים בתשובה, גם בפשעי ישראל הגמורים שאין להם חלק לעולם הבא, והם המינים והמוסרים והאפיקורסים שנידונין לדורי דורות. ולפי זה מיושב שיש לומר שכונת הכתוב כאן בפשעים גמורים כאלו, שהם אפילו על פתח של גיהנם אינם שבים בתשובה.

ועל פי זה כתב ליישב מה שהורה בשו"ת **כתב סופר** (יור"ד סימן קע"ב) גבי רשע אחד שהיה רגיל בעבירות כל הזמן ומת, דאין להתאבל עליו, דאין לומר שאפילו שאין אנו יודעים שעשה תשובה מכל מקום בשעת מיתתו עשה תשובה, דאדרבה יש להעמידו על חזקתו שמוחזק ברישעו, שרשעים אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרין בתשובה, ולא לבד שאינה חזקה ששב, אלא אפילו ספק שקול אינו. הרי שלמד שאפילו על ישראל נאמר שפשעים שבהן אינם שבים בתשובה אפילו על פתחו של גיהנם, ולאור האמור מיושב.

ועיין עוד בשו"ת **משנה הלכות** (מ"ט סימן ר"כ) שלמד בדברי **החת"ס** (יור"ד סי' שמ"ב) שמה שאין קוברין רשע אצל צדיק דבודאי רשע פשוט שאם קברוהו ליד צדיק צריך להוציאו, וכל שכן רשעים פורקי עול פורקי הדת והם מחללי שבת בפרהסיא רח"ל שעליהם אמרו אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרים בתשובה.

ועל פי יסוד החילוק דפושעי ישראל שאין להם חלק לעוה"ב אינם שבים בתשובה גם על פתח גיהנם, כתב ליישב עוד **המגדים חדשים** מה שהביא בספר **שיח שרפי קודש** (מ"ג אות ל"ג) מעשה שהיה בוורשא שמת אדם אחד שהיה כופר רח"ל בכל התורה, ולפני יציאת נשמתו אמר להסובבים אותו שהוא עושה תשובה ומתחרט על כל מה שעשה, ואמר שמע ישראל ומת. וסיפרו כן לבעל **החידושי הרי"ם** זצ"ל ולא רצה לקבל שעשה תשובה, ואמר שהיות והיה כופר גמור גם בעת מיתתו רצה להראות שלא להאמין לדברי חז"ל שאמרו שרשעים אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרים בתשובה, ובאמת לא עשה תשובה.

בשורה משמחת:

לאור בקשת רבים מעתה ניתן לשלוח מכתבים למערכת גם בפקס, שמוספרו:

153-2-5373570

הארות והערות ומכתבים למערכת יתקבלו בשמחה רבה!

מערכת "אשכול יוסף" שע"י מכון "כרם יוסף"

ומוסדות "אור התורה" בישראל

דוא"ל: keremyosef@okmail.co.il

ניתן לקבל את העלון ישירות למייל,

שלח בקשה לדוא"ל של המערכת

[המאושר ע"י גדולי שליט"א]

© השירות ללא תשלום לזיכוי הרבים ©

גיליון "אשכול יוסף" יו"ל לזיכוי הרבים לעילוי נשמת הנבאב בן אסתר ודוד ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.

לרפואת פרוך בת מונור ע"ה ולרפואת הודיה בת עופרה הי"ו

להצלחת ידידנו כמר בועז בן פרוך וב"ב הי"ו עיץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר"